

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetés díj: Nagy hirdetés... Hirdetést vagy reklamot magában foglaló újság... Kéziratok vissza nem adandók.

Külföldi árak: Helyben és postán küldés... Egy év... Helyi árak... Egy év... Helyi árak... Egy év...

Előfizetési helyben: TISZA KÁLMÁN... KUTASI IMRE... KUTASI IMRE...

10,000.

Debreczen, okt. 10.

(r. e.) A téli esték kellemes mulatságát képezik a talányfejtések. E helyett lapunk olvasóinak más, nem igen fejthető mulatságot ajánlunk. Azon városokban és megyékben, a melyekben lapunkat olvasnak (pedig — a különböző helyeken megjelenő felhívatalok szidalmából ítélve — sok helyeken olvassák) méltóztatassanak egy névsort összeállítani — azon egyénekről, a kiknek sorsa, a Tisza Kálmán politikai holttestének ev. ref. keresztény szerzetársorát való eltakarítása után, változást szenvedne.

Debreczeni olvasóközönségünk nézve megkönyül a feladat, mert a néhány hónap előtt végbement, időközi képviselőválasztásból is kiviláglott, hogy a valóban független s a közügyek terén nem önző, hanem eszményi szempontokat követő elemek örömeit válnak ki a hozzájuk nem illő keretből s hogy ha ezek kiválnak, akkor a hivatalos, a leköveteltelt s a kormányhatalomnak minden egyes alkalommal, darabszáma rendeltetésére álló ember-készleten kívül, nincs (hogy inkább többet mondjunk, mint kevesebbet) százezer ember sem, a ki magát a Tisza Kálmán pártjához számítaná. Mások e választás előtt többnek számitották, egy diadalt hazudó lajstromba fel is írták, de az eredmény megmutatta, hogy az illetők keservesen csalódtak.

Igy lesz ez az állapot más helyeken is. Ha pedig a számokat (a Tisza-regime summájának kivonó, szorozó és osztó számai) összeadjuk, kitűnik, hogy a Tiszauralom nem egy a szó nemes értelmében vett politikai párt s a nemzet többségének támogatásán alapszik, de fenntartja azt egy az országban körülbelül 8-10,000 főből álló — klikk. Minden megyében 10-20. minden városban ugyanennyi, a nagyobb városokban több, a fővárosban a legtöbb oly egyén van, a kik a hatalmat a kezökben tartják. Kezökben kancsuká van, a mellyel üthetnek, az ajtkukon szócso, a mellyel felfelé hizelegnek, lefelé szitkozódna, egyik kezük ott van a csapon, a mely mindig csurrant és csöppent a földi javakból azoknak, a kik rászorultak s oly érdekszövetséget alkotnak, a melynek brutális tömegét az eszmék, az elvek s az érdemek erejével áttörni lehetetlen. Pyramist képeznek, a melynek alapját képezi a nyakánál fogva szorongatott atlami és városi bérlő, bormérő, kishivatalnok, az államtól, a megyétől és városától elintézetést váró ügyes-bajos ember, a hatalmas kortések valamelyikének tartozó szegény ördög, az állást, a címet, kitüntetéset kereső hű fráter és a többiek, egyszerűen mindenki, a ki valamit vár, a ki valamitől fél, a ki valakitől függ. Így megy az fokozatosan felfelé, míg a gula csucsán ott igyekszik nem annyira az állam háztartását, mint a saját hatalmi egységét fenntartani Tisza Kálmán, a miniszterelnök. Ő tartja a főispánok üstökét, azok a szolgabírákat és polgármestereket, ezek pedig a tömeg üstökebe csimpajkznak.

Egymást védik, őrzik lefelé és oltalmazzák felfelé s politikájuk nem egyéb, mint a hatalom fenntartásának mátiól holnapra való tengetése s ez alatt a távol multakon alapuló s messze jövőre számított nemzeti jogok elsikkadnak, a közérkölcök rothadása érezhetővé válik s látva az uralkodó irány hatalmának országba masszáját, kivész a jobb jövőben való hit s a küzdelem sikerében való, acélező és edző bizalmat — csüggedt közöny váltja fel.

Igy volt az nálunk máig — mert az uralkodó klikk érezte, mit jelentene az, ha

a megbillent gula tetejéről lepottyanna a mindenható miniszterelnök.

Ugyan mit is jelentene a Tisza Kálmán bukása?

Egyelőre nem jelentené a közjogi alap megváltoztatását.

Nem jelentene kormány-bomlást, nem a szabadelvű-párt szétbontását, mert Baross Gáborok és Szilágyi Dezsők keze van oly erős, tehetségek oly hatalmas, egyéniségek oly nemes, mint a kormányt s pártját oly sokáig dominált kormány-elnöké!

Nem jelenthetné (mert azt, a ki az ellenkezőt állítaná, be kellene vinni a bolondok házába) a min. elnök megbukása a közérkölcöknek még mélyebb süllyedését sem.

Azt sem jelenthetné (vagy van oly komédiás, a ki az ellenkezőt bizonykolná?) az egyetlen egy Tisza Kálmán letűnése, hogy e haza jogai nélkül a majd gyengébben védetnének meg a trón előtt, vagy Ausztriával szemben.

Attól sem lehetne félni, hogy a Tisza-regime leáldozásával a magyar nemzet fölé kerekednének a többi nemzetiségek, melyek eddig frázisokkal vagdaltattak és gyáva meghátrálásokkal bátorították fel Tisza által.

Avagy a hadsereg lenne talán magyartalanabb, ha legfőbb privádnere, a geszti Cincinnatus, elvonulna termelni... piros kukorica-szárát?

Semmi sem hanyatlanék, semmi sem süllyedne, semmi sem válnék rosszabbá a taktika bukdácsoló atyamesterének nyugdíjaztatása után, csak...

Csak leköszönne egy csomó főispán, változnának a hivatalok, felfedeztetnének a visszaélések, a sikkasztások, megszűnnének a sinecurák, változnának az érdekirányzatok stb. stb.

Egyszóval a gula roskadna össze és azok, a kik eleget éltek, mennének meghalni, a kik már jól laktak, engednének helyet az által körül a mérsékeltbb étvágyu s tisztább kezű és közeljü vendögeknek.

Az a városoké, megyéké 10-20 ember bukna csak meg, más-különbön megmaradna a közjogi alap, meg a kormány, együtt a párt és ezenkívül boru és derü, — nap, hold és csillagok, — percek, órák és napok csak úgy váltakoznának, csak úgy követnének egymást ezentúl, a mint változotnak s következtek egymásra mind e mai napig.

A klikk azonban nem törődik egyéb állandósággal, mint a magáéval. Part bomoljon, kormány bukjak, közjogi alap ropogjon, alkotmány vesszen és állam dőljön, csak ők, a tizezrek éljenek és uralkodjanak. Érzik, hogy „Dániában valami büzlök“ (a Tisza-trón tüzhányt korhadat gerendáinak füstje az) s elhatározták, hogy az élészakot, a Tisza-aera martalóc hadának társzekereit utolsó csöpp vérig megvédelmézik. Veszedelemesen villogtatott késsel, villával, kanállal, mankókkal állják körül a nagy szakállu prótót; rendelkezésére állítják Budapest összes András-hadát és Schneider fiakerest; boxer, revolver, Manlicher, van quantum satis; elnököt fenyegető öklök, öblös „szavazzunk“ kiáltások, megváltoztatott házszabályok és a folyosóra való kivonulás áll a nagyur rendelkezésére; kiállanak a kitanult galamb-lövők és tör-vívók, vagy legálább megvető szempillantásokkal mérik végig az ellenkezőt és országsszerte megindul az eddig agylágyulási tünetek között kóválygó felhivatalos firkoncz hadrágalmi és gorombasági hadjárata.

Mert a tizezrek féltik a leveses talát!

25. §., németnyelvi rendelet, Kó-kán-ügy, monori eset, szegedi rakpart, orosz háboru-hírek, regale-megváltás tartják izgalomban a nemzetet. Mit bánják a tizezrek a nemzet izgalmas hangulatát, mit a sok gyűlöletet és a nemzetre nézve e válságos napokban oly szükséges egyetértést? Ők a tüzet még inkább szitják, a gyűlöletet ingerlik s szeretik a visszavonást, mert ők uralkodni akarnak, ha mindjárt forradalmaknak árán is!

Pedig semmi, éppen semmi nem változék az ő bukásukkal, a Tisza Kálmán bukásával, csak a közbéke állana helyre e hazában s a pártoknak, a politikai életben oly szükséges mérkőzése válnék elvek harcává, eszmék nemes küzdelmévé s jótékony munkásság foglalná el a tért a nemzeti céloknak kortes érdekek által igénybe vett műhelyeiben.

Nincs ebben semmi kétség, mert hiszen az ellenzék szónokai s az ellenzékű sajtó a kormány munkás tagjaival tárgyilagosan s érdemeiket előismerve foglalkozik. Izgatott, éles hangon s az u. n. személyeskedésekkel csak is Tisza Kálmán ellen fordulnak, mert a közelmúlt összes mulasztásai és bünei az ő saját külön számlájára, megszünt személyes hitelére irandók.

Es ha csak is a Tisza Kálmán feláldozása állíthatja helyre a normális politikai élethez kellő helyzetet, ezt a csekélységet (mert ma már csekélység az egész generális) nem is haboznék feláldozni a szabadelvű párt, de ugyancsak göresösen ragaszkodnak egymásba Tisza Kálmán és a — 10,000!

Belföldi hírek. A képviselőház a szünet után okt. 12-én, azaz szombaton tartja első ülését. — A nagyenyedi ref. theologia áthelyezését Kolozsvárra elvből kimondta az erdélyi ref. egyház kerületi közgyűlés, az előmunkálati tervek kidolgozása az igazgató tanácsra bízott. — Gr. Tisza Lajost nagy ünnepléssel fogadták Szegeden. A gróf megtekintette a szegedi rakpartot is, melynek összedölése az ő királyi biztosi működését dicséri! — Enyedi Lukács, volt függetlenségi párti hírlapíró, osztálytanácsosá nevezetett ki a pénzügyminiszteriumhoz. — Tisza Kálmán miniszterelnök néhány napra Kocsordra utazott. — A kit Tisza Kálmán helyett megköveztek. Sajó-Kazáról írja a „Budapesti Újság“ levelezője a következőket: Szent Tisza Kálmán reméletes rokonszenynek örvend az országban s ennek bizonyítója az az eset, mely nemrég határunkban lejátódott. Serényi gróf ugyanis kocsin utazott Sajó-Kazára, Radvánszky Béla bárónak, Tisza vejenek istogatására. Amint Galgóc mellett elhaladt, a töltés mellett álló 40-50 főből álló napszamos és földműves tömeg közül valaki Tisza Kálmánra vélt ismerni a grófbán. „Itt jön Tisza Kálmán!“ — kiáltott fel s nemskóra az egész tömeg rázta: „Kövezzük meg!“ — A szót tett követte s a töltés aljában levő kövek nemskóra záporoként hullottak Serényi gróf kocsjára. A sajnálatos tévedésnek szerencsére komolyabb következményei nem voltak, mert a gróf kocsisa szélsőben vágatott el Kaza felé s az utána futó emberek elől csakhamar eltűnt. Serényi gróf a főszolgabíronál jelentést tett az esetről s tiltakozott az ellen, hogy őt Tisza Kálmánnak nézzék. — A budai dalárda f. hó 11-kén és 12-én üli meg fennállásának negyedszázados évfordulóját. — Verőczemegye közigazgatási bizottsága elhatározta, hogy a diakóvári püspökség birtokait zár alá helyezi. E határozat oka a püspöki erdő mértéktelen irtása. — Katonai ünnepély. Temesváron nagy fényvel ünnepelte meg a Laudon táboragy nevet viselő 29-ik gyalogezred Belgrád varának 100 évvel ezelőtt okt. 8-ik napján történt bevetését, melyben az ezred részt-vett. — A szegedi rakpart ügyében a képviselőházban erélyes akciózt szandékozik megindítani a függetlenségi párt. Nem elégszik meg a pusztá interpellációval, hanem indítványt nyújt be a képviselőház elé, — melyben Tisza Lajost, a volt szegedi királyi biztost teszi felelőssé a rendszertelen építkezésekért s követelni fogja a legszigorubb

vizsgálatot Malina főmérnök ellen. Egyuttal indítványozni fogja Tisza Lajos gróf vagyónak zár alá vételét a vizsgálat befejezéseig.

Harcz milliókért. Hódmező-Vásárhely, október 8. A Tisza-Körös Maros ármentesítő társulat ma tartotta rendes évi közgyűlést Károlyi Tibor gróf elnöke alatt. Az érdekeltség mind a három megyéből felette nagy számmal jelent meg. Ez a nagy érdeklődés főleg abban leli magyarázatát, hogy a közgyűlésen mára volt kitűzve a Horváth Gyula kormánybiztossága alatt elköltött tíz millióra vonatkozó számadások megvizsgálása végett kiküldött bizottság jelentésének tárgyalása. E számadások a legklasszikusabbak. A tíz millióból beépített 3 millió kétszázezer forint; a többi 6 millió nyolcszázezer forint kezelési költségnek van elszámolva. A főzárnyektól beérkezett számadások között botrányos tételek vannak. Ilyenek a többek közt: Itatós papirosra tizenöt ezer forint. Más tétel: A Pecsétőrvénként kétezernegyszáz forintba került. A népes gyűlés a lehető legingerültebb hangulat között nyit meg, mert az utolsó közgyűlésen Fekete Márton igazgató bejelentette, hogy a tíz millió már egy krajczárig el van költve s újabb kölcsönt kell felvenni; pedig már az artéri birtokosok eddig is az egyenes adó háromszorosával vannak artéri költségekkel megterhelve. A kiküldött bizottság látván, hogy az ingerültség a legmagasabb pontra van fokozva, nem tett jelentést a tíz millió elszámolására vonatkozólag, azt adván okul, hogy „nég most nem tehet jelentést, mert teljesen behatóan nem vizsgálhatta meg a számadásokat.“ Így a vihar a legközelebbi közgyűlésig elodáztatott. A számadásokról mindenféle botrányos dolgokat beszélnek. Az érdekeltség hangulata elkeseredett s felette izgatott.

Külföldi hírek. Uj helytartó. Ausztria helytartójává — Br. Possingen helyébe — Kielmansegg Erich grófot nevezte ki az uralkodó. — A meyerlingi kastélyt, melyben Rudolf trónörökös oly tragikus véget ért, a mult vasárnap avatták fel a karmeliták zárójává. — A zarentinai köztársaság megengedte, hogy az Oroszországból kiűzött zsidók a köztársaság területén letelepedhessenek. — Vilmos német császár f. hó 19-én Olaszországba utazik. — Ferdinánd bolgár fejedelmek elismertetésének kérdése napirendre került. A bécsi kabinet — bizonyos feltételek mellett — hajlandó lenne az elismertetést elfogadni. — Boulangier elhagyta Londont és Jersey szigetére ment. — Császárok találkozás a Kopenhága, okt. 8. Az orosz császár s az este 11 órakor elutazik Fredensborgból és csütörtökön reggel a „Dershava“ nevű yachton folytatja útját Kiebe. A czárné szombaton utazik a „Dershava“ yachton, Vladimir herceg pedig szombaton külön vonaton indul Fredensborgból Vamdrupon át. Csaknem biztos, hogy Vladimir nagyherceg is jelen lesz a czárnak Vilmos császárral való találkozásánál. A császári család Németországból tengeri úton érkezik vissza. — Leidersdorf Miksa, a pszichiatra hírneves tanára, Bessen elhunyt. — Az orosz kormány elhatározta a kis kaliberű fegyverek behozatalát. — A világ legnagyobb órája. Londonban most javítják a parlament óráját, mely a világon a legnagyobb óra, úgy hogy külön toronyban van elhelyezve s ingája 19 láb hosszú.

KARIZOLATOK.

(Jeremiás, Márius — gróf Tisza Lajos. — Bismarck. — A m. t. akademiából. — A király. — Megszegényített példa. — Tisza K. és az akademia. — Drága szemelvény.)
Az embernek pirulnia kell, a midőn azon vakmerő, ámbar — igaz — hogy egyuttal kétségbeesett erősfizetéseket olvassa, a melyeket a Tisza familia és klikk tekintélyeinek fentartására elkövetnek.

Tisza Kálmán számára Nagyváradon rendeztek urvacsorát, Tisza Lajos pedig — Szegedre megy és ott ünneplési megát.

Oh! ez már mégis sok! Ez már elviselhetlen!

De mit tegyen a szegény kormánypárt? A mely látja, hogy „teremtette ujja“ Tisza Lajos a szerencsétlen Szegedet, atkozza magában az elbizakodott kontárt és hallja az újabb katasztrófától remegő, tönkretett lakosság jajkiáltását?

Mit tehet egyebet? Kivonul (legalább kivonulnak a hivatalnokok) a kényur fogadtatására, megjelenik a tisztelétre rendezett diszvacsorán és nyeli a keserves falatokat, issza a bódító italt s a város legnagyobb

FIAT CZÉG
Rózsátér.
aktárra érkeztek:
SZÖVETEK,
án, Moldon,
aya kendők,
KENDÖK,
isnyák,
AGYTERITŐK,
ANOK,
anosí gyárból:
elezek.
yuladt foghust
meggátolja; a
ál
és szép állapotban
obb és legfinomabb
tisztán tartására és
erősítésére.
hogy mint más
nyapon mindennemű
bősen fűrd. Kész.
legfinomabb divat-
nyári ruhák teszik.
gusztu tégelyben 1
nyar 30 kr., Napra-
Dr. Rotschnek,
gyógyászati és
Dr. A. és testvére
Hamisításoktól óvakodjunk!
számánál
gyi titka-
auer,
mer. tanár.
n-szájvizét,
alkülsmeret-
o,
zi főorvos.
gyszágnak
F. L.
szakértő.
DETMEY.
nyszerint Debre-
ajdonához tar-
vasuti átjárón
omokkert nyu-
darab faraktári
t, a városház
1889. évi októ-
10 órakor tar-
a folyó évi
sütáni évre, a
hál megtekint-
zoubérbe fog-
hajtók azzal
kikiáltási ár-
erleltető bizott-
letenni tar-
ber hó 3.
tanács.
atnak,
ményének, ter-
abb közönm-
m ezt, tiszta-
omogyegye),
nat
rt 50 krért
árában Deb-
2

ellenségének dicsőségére hízoló szavakat hallgat és hangoztat...

Be kell állania azon hazugság khoristájává, mely a mindenki által elítélt és gyűlölt család (egy ujjbakkori fortunatusi faj) dicsőségét zengi s azt állítja, bár arczpirulva, hogy Tiszza Lajos grófot — szeretik Szegeden!

Szegény meggyalázott város! S mi nem itélünk el a megadartásáért, hiszen az ünnepeitnek (a megérdemelt kő és büntetés helyett) azért nyújtasz koszorút, mert fivére ez országnak még hatalmas kormányzója, a kinek a keze hosszú s a gyűlölete nehéz. Egy szavával segíthet legujabb szerencsétlenségében, a másikkal megromthat. Kell ez a komédia az országgyűlés megnyitja előtt, arczfestőnek, bécsi rongynak pótbájának, mert nagy a baj s nagy a felháborodás!

Ha Jeremiás elzarándokolt, hogy Jeruzsálem romjait sirassa, ha Marius ott gógot Karthágó romjain, mily tiszteltemelítő, mennyire megindító látvány ez!

De hogy Herostates vissza merjen térni Thezeusz általa felgyújtott templomához, erről nem tud a történelem s ha tudna is, méltó páriát képezne az az arczpirító látvány, hogy Tiszza Kálmán fivére, gróf Tiszza Lajos ünnepeit magát az összedőlő szegedi rakpart felett...

Fehér elefánton ül talán s ezer lakájjal keresteti a romok közt elmállott híres monogramot?...

Fogadjá részvétünket Szeged városa! Üritsenek a szegedi lakmározók minél több pohárt s tegyék mindaddig, a míg elfeledik, hogy kinek a dicsőségére, kinek a parancszavára cselekszik! Szegény, szegény alföldi nagy város, Szeged!

Bismarck kétségtelessé tette egy nyilatkozatával, hogy tartós bekére számíthatunk.

Es ugyanakkor szaporítani siet a német hadsereget s tetemesen emeli a hadügyi költségeket.

Egy kaszárnya sem ürül meg szavára. Egy eke, egy műhely, egy tanterem s egy iroda sem kapja vissza a nevezetes békenyilatkozat után a maga munkását.

Mars nevet s azt mondja Minervának, Ceresnek, Merkuriusnak és a többi hasznos Istenségeknek:

— Az öreg Bismarck mégis fene gyerek. Békét papol, de azért nem hágy békét a világnak. Várjatok sorotokra: majd az ilyen beke után következnek a ti időtök!

Boulangert — úgy látszik — leoszorították gr. Károlyi Gábor nélkül is.

A fekete ló híjába ágaskodik alatta. Nincs egybe hátra, minthogy köcsön kérjen egy szép fehér lovat — Szent Mihály urtól s azon lovagoljon ki a világból.

A m. t. akadémiában is összegabajodtak. Két jelöltje van a főtitkári állásra. Beöthy

A „DEBRECZENI” TÁRSZÁJA.

Fenyves erdőben.

Ez a patak elcsacsogja, Elzúmmogó méhe, bogár, Arulóm lesz a fa lombja, Kikéltél dalos madár...

Homlokomra fel van írva, Elolvassa ott mindenki, Velem jön a sötét sirba, Csak előtte: titok, semmi!

Le a völgybe, fel a hegynek! Maradj, maradj meg ilyennek. Jere fussunk a világtól, Rágalomtól, csaláságtól.

Zsolt, a ki a főtitkári állás mellett egyetemi tanár is akar lenni, továbbá Szily Kálmán, a ki megválasztása esetében lemondana a műegyetemi tanárságról.

A Szily párt népesebb levén, a zártulésen azt a határozatot hozták, hogy a főtitkári állás ezentul nem fér össze semmi más állással, de felemelték a m. t. akademia főtitkári állását is 2000 forintról 3000 frtra. Ehhez járul a szép lakás.

Br. Eötvös Loránd, az akademia elnöke tudvalevőleg természetűdös. Szily Kálmán matematikus.

Ujabb időben tehát a realis tudományok vergődnek uralomra az akadémiában.

Nem bánjuk, akárki lesz a főtitkár. Csak a legujabb tagot, Tiszza Kálmánt ne válasszák meg, mert akkor a Semsei-fele 10-10.000 forintos jutalmakat k. b. a következő tudósok nyernék el:

Magyar nyelvtan — báró F e j e r v á r i Géza.

Magyar irod történet — F u t t a k i Gyula, a könyvatos iró.

Magyar régészet — V á r a d i Gábor, a kit magát is a földből kell kiásni.

Magyarország földrajza — O r b ó k Mór, m. kir. tanfelügyelő, a ki a magyar helyneveket tóra, németre fordíttatja.

Magyarország közigazgatása — M ó r i c z Pál, az ösmeretes.

Magyarország geológiája — gróf T i s z a Lajos, mint a szegedi rakpart híres geologusa.

Magyarország flóriája — B e ö t h y Áldzsi, a honi Flórák kedvelője.

Magyarország mineralogója — P u l s z k y Ferencz, az értékes ásványok hűséges őrizője.

Magyarország faunája — T i s z a Kálmán, mint politikai Fauna.

A mily jusson akademiái tagga lehetett Tiszza Kálmán, oly jusson kaphatnak ezek az urak akademiái jutalmakat — a másébol!

A király. Mert megutált a nép, bukó miniszter — Ne rántsd magaddal őt, kit népe tisztel.

Hagyd a királyt, ki téged védelme-védett S mondott végtelül oly sokszor beszédet.

Ne költsd — botor! — felkent urunk haragját, Azért, mert már a sarkóvad faragját.

Pártok felett van a király s te — hidd el — Pártok alá stílyedél művészedél.

Hijába szítd köztük harcz viszálját, Egy szó kibékít népet és királyt.

Nem láttad-e, midőn még üldözének S tested kitéve volt a nép dühének.

Szomorú volt: de ha elérnek... Óh! jaj! Nem ment rendőr, s nem égből küldött sóhaj!

S egyszerre jött a hír: királyi gyász... Egyszerre csönd lett, s te békébe jársz!

Semsei urért, a m. t. akademia nagylelkű megajándékozójáért, legkevesebb a kormányparti lapok lelkesülnek.

jelentőségének ismeri el ezt a betegséget, s a jeles megfigyelők beigazolták azt, hogy az eskóros jellege és értelmitelhetősége tartósan elváltozhat, és tényleg létezik eskóros elmezavar. Ha 100 ilyen beteget vesznek vizsgálat alá ebből 38% nak, azaz csak 38 nak nincsenek szellemi zavarai.

Ilyenek voltak p. o. Caesar, Mohamed és Napoleon, de még ezeknél a nagyságonál és lángszeknél is mutatkoztak tébolyalaku tünetek, ugyanis: gyótró gondolatok, ok nélkül változó hangulat, izgékonyág, eszméikhez való makacs ragaszkodás stb.

Az eskóros elmezavar legelőször úgy jelentkezik, hogy az értelem működési képessége csökken, az ítélet nehezül, a mi körülötte történik azt alig bírja felfogni, s az illető állapot az elmebetegség minden fokán egész a butaságig elterjedhet. Erkölcstelen ösztönök lépnek fel lelkében. Kedélye ingerült, indulatai hevesek, hideg, bizalmatlan.

Külsőleg az arczvonások sajátosság elbutulása, az ajkak duzzadtága, nyelvűdés, nehézség beszéd) és hangtalanság, észlelhető továbbá főfájás, izomfeszülés, izomrángás remegés, az arcz színének elváltozása, nagy foku izzadások, fulzugás, fény é szinlátás.

Következik a buskomor lehangoltság, az öntudat elhomályosodása, butaság, mely félórától kezdve egész napig tarthat. Főfájás, érzékes csaldóság, gyilkosság, öngyilkosság és tolvajlasi ösztön. A környezetet ellenségségnek látja a beteg s ellene veszélyesen támad.

Kraft-Ebing a híres elmegyógyító orvos feljegyzéseiből közlünk egynehányat: Igy p. o. egy 22 éves paraszt, ki eskóros volt, meggyilkolta azt a szolgálót a kit teherbe ejtett. A szakértői vizsgálat kimutatta, hogy a tett elkövetésekor nem volt beszámítható.

Nem szereti a megszegeyenitő példákat.

Adakozott volna Semsei kortes-czélra, akkor már olvasnók, hogy a főrendiházi tagságot, bárói címet, vagy akár a Szent István rend keresztjét aligha fogja kikerülhetni. Igy... nem érdeklí Tiszza Kálmánt.

A mint fentebb irtuk, ő azért a 100.000 forinttal, akarhatja ellenére is beáll Tiszza-párti kortesnek.

Kormányparti tudósokat fognak a pénzzel megjutalmazni.

Imé, most jelent meg a m. tud. akademia pártfogása mellett megjelenő „Budapesti Szemle” octoberi füzete.

Kormányparti lapoknak tünt fel, hogy a „Bp. Szemle” eddig egy szót sem irt a már-már bezáruló párizsi világkiállításról, holott a bécsi világkiállításról s egyéb, sokkal jelentéktelenebb dolgokról hónapokon át szemlézett. Mert a párizsi világkiállítás sikere némi kis kudarcza — Tiszza Kálmán urnak.

Van azonban az octoberi füzetben egy épp oly egygyű, mint rosszakaratú cikkek arról, hogy kellene az országgyűlésen az ellenzékét meg rendszabályozni...

Imé, tudományos cikkek a m. tud. akademia kiadásában, gróf Károlyi Gábor ellen. Valjon a tagga választott Tiszza Kálmán azért lett a m. tud. akademiaé, hogy ezt politikai uton támogassa, vagy pedig a m. tud. akademia lett a Tiszza Kálmáné, hogy ezt tudományos uton... istápolja?

A Tiszza-Kőrös-Maros ármentesítő társulat érdekeltségének 10 000 000 forintját szerencsésen elváltották, a kormánybiztos aegise alatt.

A neve Horvát Gyula — a ki tehát egyik legdrágább mamelukja Tiszának.

Az a legszebb, hogy csak itató-papírosra 15.000 frtot költöttek el.

Nem sok, ha ezzel akarták felitatni a Tiszza regime minden foltját és pecsétjét.

Gili Balázs.

HELYI HIREK.

* Vénasszonyok nyara. Csalogatón, csalán süt ki az aranyos napsugár. Feledtetni, hogy már költös, borús napokat lattunk az idén. El akarja hitetni, hogy megint nyár van: meleg, igazi, kellemes nyár. El is hisszük neki, mert a mi szép és kedves, azt mindenki szereti. Pedig bizonyos, hogy előbb utóbb megcsal bennünket az idő. A vénasszonyok nyara alig lesz tartós, ami nem kellemes kiállítás ugyan, de annál valóságosabb. Különbem majd megátjuk, hány napig tart.

* A főiskola köréből. Vizsgálati bizottságok. A) A theologiai akadémián. Theologiai alapvizsgálati bizottság: Felügyelő és ellenőrzők: a püspök és főgondnok, vagy helyettesei. Tagjai: az öt hittanár, kik között a tanári elnökség korszerinti sorban következnek; az első évben (1888-89-ben) tanári elnök volt Toth Sámuel; e folyó tanévre tanári elnök Balogh Ferencz. B) A jogi akadémián. Első alapvizsgálati bizottság: Elnök: Dr. Bacsoni Lajos, h. elnök: Dr. Kovács Sándor. Bizottsági tagok: Dr. Karsa István, Liszka Nándor. Második alapvizsgálati bizottság: Elnök: Toth Ferencz, h. elnök:

Höwe eskórosban szenvedett, rohamai előtt lehangolt volt Julius 16-án kapta a rohamot, 17-en ismét. 18-án bután álldogált az udvarban és nem evett semmit. 19-én ugyancsak az udvaron van, hol egy fü és leányt lát vágta. A fü azt kérdezi: „Höwétől nem akar-e enni? Erre Höwe felemeli kezét és megakarja ütni, a fü és leány elszaladnak, a leányt a kerítésnél elfogja s addig üti, míg össze nem rogy s mikor azt kérdik tőle: Joachim, mit csinálsz? felkapja a baltát s előbb a leány fejére üt s azután a remegve futó nezők ellen fordul, a mi csak utjába kerül: ember állat üti, ajtókat zuz, sebeket oszt, végre megtekezik és megkötözik. — Előbb dühösködik, majd egész 22-ig bután sínlelők semmire nem emlékszik. — Később rohamai ismétlődtek s egy ilyen rohamban szeptember 20-án meghalt.

1877-ben egy Fraiche Felix nevű ember eskóros szédüléssel járó eskóros öntudatlanság rohamában követte tettei gyilkosságát. Nem is itélték el. Mindezt nem azért közöljük, hogy Móricz Józsefet védjük, de azért, hogy kimutassuk azt, miszerint nem volna lehetetlenség a védő állítása.

E kis szakszerű bevezetést — a mit egy kitűnő fiatal elmegyógyász elbeszélése közben jegyeztem fel — azért adjuk, hogy felvilágosítsuk a közönséget arról, hogy a tettetés vagy a védő pusztá állítása még nem elegendő a beszámíthatatlanság megállapítására... A tudományos megfigyelés előtt tettetni nem lehet, s éppen az elmegyógyászok vannak azon, hogy a védőknek ilyen fogásai csak akkor érvényesüljenek, ha valaki valóban beteg.

(A. B. U.-ból.)

Erdélyi Gyula.

Megnéztem a Boulognei erdőt is, a

Liszka Nándor. Bizottsági tagok: Buzás Pál, Dr. Ozory István. Jogtudományi államvizsgálati bizottság: Elnök: Buzás Pál, h. elnök: Dr. Ozory István. Beltagok: Dr. Karsa István, Liszka Nándor. Kulttagok: Dr. Bakos Imre köz- és váltó ügyvéd; Dr. Balkányi Miklós köz- és váltó ügyvéd; Balogh Imre kir. törvényszéki bíró; Beke Mihály sz. kir. Debreczen város törvényhatóságának árvaszéki elnöke; Des Combes Henrik köz- és váltó ügyvéd; Lengyel Imre nyugalmazott kir. törvényszéki bíró; Mészáros József kir. törvényszéki bíró; Dr. Nagy Lajos köz- és váltó ügyvéd; Szűcs István kir. tanácsos, nyugalmazott törvényszéki bíró, a debreczeni ev. ref. egyház főgondnoka, főiskolai helyi gondnok; Tóby István nyug. kir. törvényszéki bíró; Ujhelyi András kir. törvényszéki bíró. Államtudományi államvizsgálati bizottság: Elnök: Liszka Nándor, h. elnök: Dr. Bacsoni Lajos. Beltagok: Buzás Pál, Dr. Karsa István, Dr. Kovács Sándor, Dr. Ozory István. Kütagok: Király Ferencz az államtudományok tudóra, a debreczeni kereskedelmi- és iparkamara iktára, országgyűlési képviselő; Dr. Kola János, köz- és váltó ügyvéd, a debreczeni ügyvédi kamara alelnöke; Kovács Sándor, sz. kir. Debreczen város törvényhatóságának tiszti főügyésze, a debreczeni ügyvédi kamara elnöke; Nánassy Lajos pénzügy igazgatói helyettes; Varradi Szabó János udvari tanácsos; Szinay Gyula Hajdumegye főügyésze; Szűcs Mihály kir. gazdasági tanintézet tanár; Takács Ferencz köz- és váltó ügyvéd.

* Harmarcz dalár Budára tart! A budai dalárda holnap tartja jubiláris ünnepélyét. Ez alkalomra Lengyel Imre diszelnök és Márk Endre elnök vezetése alatt a debreczen dalárda tagjai közül mintegy 22-en utaztak el a ma déli vonattal Budára. Nincsenek ugyan 30-an, mint Kont és társai, de azért derek piros pántlikáink megérdemlik, hogy versbe foglalva tudassuk utrakelelőinket. Kont és társai bős haraggal állottak meg Zsigmond király előtt, a mi dalárkaink ellenben a béke és barátság szelid jelvényével, díszes babérkoszorúval vonulnak fel Budára, hogy megkoszorúzzák a budai dalárda zászlaját. Ertesztelünk szerint a debreczen dalárda budai jubiláris-ünnepélyen nem fog közreműködni, a mit csak sajnálunk lehet.

* Zóna-táviratok. Baross miniszternek egy újabb nagyfontosságú terve van. A vasuti zóna úgy-ahogy szikertült s most már a táviratizónák behozatala fölött tanakodik a miniszter. A terv még csak kezdetleges stádiumban van. Nincs még megállapítva, hogy az ország területét osztják e föl zónákra, vagy pedig az egész ország összes táviró vezetékét távolság szerint lesznek-e felosztva. Anyi azonban bizonyos, hogy a táviratok költségeit a legkisebbre redukálják. Helyi vagy szomszédos forgalmi sürgönyöknél egy szó fél krajczár lesz, az ország többi területére pedig egy szó egy krajczár. A távirati alapdíjat nem készpénzben, hanem bélyegilletékben kell majd a távirálapra ragasztani.

* Színház Meggyőződünk arról, még pedig nem csekély utánjárás után hogy a 14 és 20 év közötti nő, az életben csak akkor olyan, a minőnek a modern dráma festi, a mikor — kaczerkodik. A „Clemenceau” Izájának a naivitása igazi, a ki ezt hálónak használja fel s mikor a halat megfogja, el veti a naivítás kurta szoknyáját és azontul már csak kivágott ruhában jelenik meg. Azt akarjuk ebből kihozni, hogy olyan szerepeket, mint p. o. „Az egér” Mártája egy kis tehetséggel nem is lehet rosszul játszani. A tehetségnek meg kell lenni és olvatag hangon beszélni. A szerep aztán mind egyforma: először zarko-

zotts egy ként nyire latba Nina. Piros — A társaságát S o m nevet kább külön mozgó kinek érzes, s z é a c o (Helén pedig az, a ez ped zama Marqu jat. A minde

italmé szerte beidez vagy é kése tárgy balyta lebona való t a ha az egy jelené leknek kártala nek. A hatósá

el váre egy zá gys f. zászlóá fonyi u rosnek déglősz őszinté

elő a d den est érkezet ban eg ürtarta a l i t g y e h nekül. A besz késztes

ményi f an ifj. népes e gok mé ra a bi tagokna tert, ifj Gabort függetle függyes A város is legkö ezekre leseit. Uzonyi Keieme Miklós,

párizsi sárnap különb közben leou c akarata sok pal pely let Eg neme a lyem fel zott, me oly löve Eszembe miniszte edictum lyet akk dig köve ben nei vallása vel mi Eszembe Cond borokca c i e n e s i l l o n n a kölcseze r i u b i b d o u r r Majd vég clopa ire és király t hoesitot teseket korszaka tusa, kora, M a a i, W

Visszaemlékezés külföldi utazásomra.

— A „Debreczen”-nek írta: Szűcs István, a m. tud. ak lev. tagja. — (Folytatás.)

Előttém állván nagyban Páris városának képe, részletekben kívántam megismerkedni a város physiognomiájával. Kezdtém a Tuillierák palotáján, Tuillierák kertjén, a Place de la Concorde, Eliséj palotán, a Louveret, St. Honorie, Rivoli utcákon Palais Royalon, Wendome oszlopon, Boulevard des Capucines és des Italiensben. Aztán jött a sor a városházának és Bastille termeknek megszemlélésére. Majd a Szajna hidjai kerültek szemle alá.

Különösebben leköte figyelmemet az Auszterliczi és Jenai hid. A Szajna szigetén emelkedik a Notre-Dame templom, a Szajna balpartján a Mars mező, a hadastyánok palotája, a Bourbon palota (kepviselek háza), Louxemburg palota (Pairek háza) a Szent Genové templom (Pantheon). A Szajna balpartján terül el a Saint Germain város rész is (a francia főnemesség palotáival).

Itt van a Jardin des plantes című rengeteg növény kert. Meglátogattam a St. Antone, St. Már és St. Montmartre csinos külvárosokat is, mely városrészekből kerülnek elő leginkább forradalmi idősokban a zavarogást kedvelő népelemek.

Megfigyeltem e város részek lakóit. — Csendes béküken hajlamuaknak mutatkoztak. De hiszen a puskarop is ártalmatlan tárgyak látszik, valamedig tüzzszikrával nem érintkezik azzal.

Megnéztem a Boulognei erdőt is, a

